

Meklējiet rakstos!

Misiņa bibliotēkai
un Kārlim Eglem

130

MEKLĒJIET RAKSTOS! Misiņa bibliotēkai un Kārlim Eglem 130

Rakstu krājums izdots ar Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu padomes 2018. gada 16. maija lēmumu, protokols Nr. 7.

Rakstu krājumā izmantoti zinātnisko konferenču materiāli:

Starptautiskā zinātniskā konference, veltīta Misiņa bibliotēkas 130. gadskārtai: "Meklējiet rakstos!" 2015. gada 18. septembrī;

Starptautiskā zinātniskā konference, veltīta Kārļa Egles 130. dzimšanas dienai: "... ja Tu vari priecāties par darbu, kas Tev sagādā gandarījumu, tad tā ir Tava paradīze..." 2017. gada 15. septembrī.

Sastādītāja un zinātniskā redaktore: *Dr. phil.* Ineta Kivle

Zinātniskie recenzenti: *Dr. philol.* Ināra Klekere
Dr. philol. Pauls Daija
Dr. phil. Aija Priedīte-Kleinhofa

Literārais redaktors: Oskars Lapsiņš

Tulkotāja uz angļu valodu: Edīte Muižniece

Angļu valodas redaktore: Andra Damberga

Maketētāja: Andra Liepiņa

Dizains: Aivars Plotka

Fotogrāfijas un attēli no LU Akadēmiskās bibliotēkas, Latvijas Valsts vēstures arhīva, Latvijas Arhitektūras muzeja, J. Jaunzema ģimenes kolekcijas

- © Latvijas Universitāte, Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka, 2018
- © Autori: Vita Aišpure, Jana Dreimane, Ina Druvieta, Linda Eltermane, Silvestrs Gaižūns, Dagnija Ivbule, Gunta Jaunmuktāne, Ineta Kivle, Venta Kocere, Valdis Mazulis, Monika Mihališina, Ieva Mīlgrāve, Inese Sirica, Anna Strode, Jouko Talonens, Viesturs Zanders, 2018
- © Fotogrāfijas un attēli – autortiesību atbildība rakstu autoriem: Jana Dreimane, Linda Eltermane, Dagnija Ivbule, Gunta Jaunmuktāne, Venta Kocere, Valdis Mazulis, Monika Mihališina, Inese Sirica, Anna Strode, Viesturs Zanders, 2018
- © Dizains: Aivars Plotka, 2018

Saturs

Ina Druviete Priekšvārds	7
MISIŅA BIBLIOTĒKA UN GRĀMATNIECĪBA	11
Gunta Jaunmuktāne Misiņa bibliotēka laiku lokos	13
Gunta Jaunmuktāne Misiņa bibliotēkas rokrakstu fonds: “.. rokraksti nav tikai dokumenti vien ..”	31
Vita Aišpure Misiņa bibliotēka Latvijas Valsts arhīva materiālos	45
Dagnija Ivbule Grāmatniecība un bibliogrāfija Latvijā 20. un 21. gadsimtā: nozīmīgākie sasniegumi	59
Valdis Mazulis Misiņa bibliotēkas digitālās kolekcijas	91
KĀRLIS EGLE: PERSONĪBA UN DARBS	113
Venta Kocere Kārļa Egles devums latviešu un ukraiņu literāro sakaru izpētē	115
Dagnija Ivbule Bibliogrāfija – autora devuma sabiedriska prezentācija	123
Viesturs Zanders Latviešu grāmatniecības lappuses Kārļa Egles dienu piezīmēs	135
Jana Dreimane Diplomētā bibliotekāre Maija Redliha: ieskats viņas dzīves lappusēs	145
Inese Sirica Jānis Jaunzems, Kārlis Egle un Druvienas vecās skolas muzejs	157

BIBLIOTĒKAS KRĀJUMS – NERIMSTOŠS PĒTNIECĪBAS LAUKS	171
Ineta Kivle Kārļa Egles “Atziņas”: autobiogrāfijas hermeneitiskais horizonts	173
Ieva Milgrāve Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas krājuma avoti – rokdarbu un mājturības vēsturiskās attīstības izpētes pamats	183
Linda Eltermane Kārļa Egles un Rūdolfa Egles arhīvu literārie materiāli: Mihaila Ļermontova recepcija latviešu kultūrā	205
Monika Mihališina Latviešu un poļu kultūras kontakti Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas materiālos	213
Silvestrs Gaižūns Dante Aligiēri un lietuviešu literatūra	223
Silvestrs Gaižūns Rabindranats Tagore un Lietuva	231
Anna Strode 17. gadsimta Rīgā iespiesto latīņu akadēmisko tekstu raksturierzīmes	237
Jouko Talonens Misiņa bibliotēka no somu baznīcas vēsturnieka skatpunkta	251
Ineta Kivle <i>Summary. Search in Texts! Misiņš Library, Kārlis Egle 130</i>	253
<i>Annotations</i>	289
<i>Autori</i>	307
<i>Personu rādītājs</i>	310

Linda Eltermane

Kārļa Egles un Rūdolfas Egles arhīvu literārie materiāli: Mihaila Ļermontova recepcija latviešu kultūrā

Kārļa Egles un Rūdolfas Egles rokrakstu fondos, kas atrodas Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas Misiņa bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu krājumā, ir saglabājušies unikāli, daudzveidīgi, ar Mihaila Ļermontova dzīvi un daiļradi saistīti materiāli, kas līdz šim nebija izskatīti. Lai gan ir bijis salīdzinoši daudz pētījumu par Kārļa Egles bibliogrāfisko darbību Misiņa bibliotēkā, viņa Rabindranata Tagores darbu tulkojumiem, Rūdolfas Egles ieguldījumu latviešu rakstnieku Kārļa Veidenbauma un Eduarda Veidenbauma rakstu, Jāņa Poruka un Kārļa Skalbes kopoto rakstu izdošanā un abu brāļu publicistisko darbību literatūras vēstures un kritikas žurnālā "Latvju Grāmata", saistībā ar Mihaila Ļermontova darbiem latviešu literatūrzinātnē ir dotas tikai dažas atsauces uz Kārļa un Rūdolfas Eglu publikācijām periodikā.

Kā savos bibliogrāfiskajos pierakstos atzīmē Kārlis Egle, "Ļermontovs pieder tiem krievu rakstniekiem, ar kuriem latvieši diezgan agri un daudzpusīgi iepazinušies un kuri vispār daudz tulkoti latviešu valodā"¹ Tik aktīva latviešu tulkotāju un lasītāju refleksija par Ļermontova daiļdarbiem, kā arī uzkrātā materiāla lielais apjoms stimulēja Mihaila Ļermontova rakstu izdošanu latviešu valodā, un, kā raksta K. Egle, "sadarbībā ar dzejnieku Plūdoni, dedzīgu Ļermontova daiļrades cienītāju un izpratēju, tādu izdevumu bija iecerējis mans brālis Rūdolfs Egle Anša Gulbja apgādībā"² Jau 1913.–1914. gadā, lai saskaņotu rakstu izdošanu ar Ļermontova 100 gadu jubilejas svinībām, Rūdolfs Egle sācis aktīvu tekstu sagatavošanu: "un man [Kārlim Eglem] arī vajadzēs tulkot kādu no drāmām, "Vadimu", vēstules un citu, ko jau esmu sācis. Pirmo "Mūsu laika varoņa" tulkojumu brālis ir gandrīz pabeidzis"³ Taču Pirmā pasaules kara sākums 1914. gada jūlijā un Rūdolfas Egles evakuācija uz Petrogradu 1915. gadā neļāva pabeigt sākto darbu. Turklāt Pirmā pasaules kara laikā Anša Gulbja apgāda darbība tika apturēta.

1940. gada 7. augustā, kad Latvija jau atradās PSRS sastāvā, Rūdolfs Egle vērsās izdevniecībā VAAP [Valsts apgādniecības pārvalde] ar iesniegumu (sk. 45. un 46. att.), kurā argumentē Mihaila Ļermontova rakstu izdošanas nepieciešamību: "Ievērojot to, ka latviešu valodā nav pieejami M. J. Ļermontova darbi daudz maz pilnīgākā veidā, būtu vēlams izdot viņa kopotus

rakstus. Krievu klasiķu tulkojumu virknē tāds izdevums būtu pasteidzināms vēl tāpēc, ka 1941. gada aprīlī paiet simts gadu no lielā dzejnieka nāves, kad viņu pastiprinātā kārtā daudzinas visā kulturālā pasaulē”⁴ 1940. gada 25. oktobrī tika parakstīts līgums, no kura izriet, ka līdz 1941. gada 15. februārim Rūdolf Egle apņemas nodot grāmatu drukātā veidā.

Sākās aktīvs izdevuma sagatavošanas darbs. Sākotnēji redaktora mērķis bija apkopot, sistematizēt, paplašināt un prezentēt latviešu lasītājiem akadēmiska izdevuma veidā visus tos ar Ļermontovu saistītos materiālus, kas sadrumstaloti bija sakrājušies Latvijas periodiskajos izdevumos līdz 20. gadsimta 40. gadiem. Tomēr sagatavošanas darbu laikā Rūdolf Egle konstatēja, ka lielākā daļa esošo daiļdarbu tulkojumu vairs neatbilda mūsdienu latviešu valodas normām, kā arī nesniedza oriģinālo tekstu saturu. Pēc redaktora domām, šādi tulkojumi neiederētos akadēmiskā izdevumā. Lielāko daļu rakstos iekļauto tulkojumu veica pats Rūdolf Egle jau rakstu sagatavošanas stadijā.

Taču atkal rakstu izdošanu un izplatīšanu iztraucēja karadarbība – 1941. gada vasarā Latvijas teritorija tika iekļauta Ostlandes reihskomisariātā. Šoreiz Rūdfam Eglem neizdevās evakuēties, un 1941. gada jūlijā viņš tika arestēts par aktīvu dalību Latvijas PSR Rakstnieku savienībā. Pateicoties daudzu pazīstamu zinātnieku aizbildniecībai, piecus mēnešus vēlāk viņš tika atbrīvots. Tādējādi 1941. gada pašās beigās tika publicēts prozaisko un dramatisko Ļermontova Rakstu krājums⁵ ar tirāžu apmēram 5000 (tika plānoti 10 tūkstoši) eksemplāru. Brāļi Egles, jau iepriekš zinot iznākumu, aiznesa pāris grāmatas uz pārbaudi cenzūrai. Kā jau gaidīts, rakstu izplatīšana tika aizliegta.

Otrais Rakstu sējums tika saglabāts, pateicoties aktīvai Kārļa Egles aizbildniecībai. Pēc viņa protekcijas viss izdevums tika nosūtīts uz Centrālo grāmatnīcu Teātra ielā 11⁶, kur veikala un noliktavas darbinieki solīja saglabāt grāmatas no represijām un pilnīgas iznīcināšanas. Visus trīs gadus, līdz padomju varas atjaunošanai 1944. gada rudenī, veikala darbinieki grāmatnīcas noliktavā slēpa apmēram 5000 grāmatu. 1944. gadā tās ar atjauninātu titullapu tika izplatītas. 1945. gada sākumā otrais sējums tika pārpublicēts. Tādējādi ir divi Mihaila Ļermontova Rakstu otrā sējuma izdevumi – 1944. (1941.) un 1945. gadā, kas satura ziņā ir identiski.

Pirmā, tāpat kā otrā, Ļermontova Rakstu sējuma sagatavošana sākās 1941. gadā, un tas tika izdots tikai 1946. gadā 10 000 lielā tirāžā. Kā redaktors norādījis priekšvārdā, “pirmais sējums seko ar zināmu kavēšanos, jo tam savāktais materiāls okupācijas laikā pazudis un sagatavošana prasījusi ilgāku laiku.”⁷

Apkopojot visus ar šo rakstu izdošanu saistītos materiālus un dokumentus, var konstatēt, ka tajos publicētas apmēram divas trešdaļas no visiem Ļermontova daiļdarbiem. Rakstos ievietota redaktora sastādīta Ļermontova biogrāfija, ilustrācijas, daiļdarbu komentāri un latviešu valodā pārtulkoto

tekstu bibliogrāfija, kuru sastādījis Kārlis Egle. Tas viss veidoja ļoti svarīgu priekšnoteikumu Ļermontova daiļdarbu uztverei latviešu kultūras vidē. Aktīva lasītāju un literatūras kritiķu (Jānis Plaudis, Anna Tirzmalā, Edgars Damburs, Valija Brutāne u. c.) refleksija un otrā sējuma atkārtota izdošana parādīja, ka Ļermontova Raksti divos sējumos kļuva par galveno krievu rakstnieka daiļrades un personības uztveres veidotāju Latvijā. Par rakstu nozīmīgumu un popularitāti var spriest arī pēc K. Egles vēstules 1950. gadā Ļermontova muzeja direktorei, ka “izdevums ir izpārdots un otrais sējums ir kļuvis par bibliogrāfisku retumu”⁸, kā arī pēc raksta “Ļermontova literārais mantojums latviski”, kurā teikts, ka “tas bija liels ieguvums latviešu lasītājiem, īpaši mūsu jaunatnei, kas neprata krievu valodu un nevarēja tāpēc iepazīties ar Ļermontova darbiem oriģinālā. Cik plašos apmēros jaunatne un vispār latviešu lasītāji lietojuši Ļermontova rakstus, par to labu liecību dod viņa rakstu apgrozība bibliotēkās”⁹.

Svarīgs cittaustu rakstnieka darbu un personības recepcijas veids ir jubileju rīkošana un aizvadišana. Apskatot saglabājušos materiālus par Ļermontova jubilejām un atceres pasākumiem Latvijā, atklājās, ka 1941., 1946. un 1964. gadā Kārlis un Rūdolfs Egles aktīvi un daudzpusīgi piedalījās šo jubileju organizēšanā. Bez Ļermontova Rakstu, kuri arī tika izdoti jubilejas gados, sastādīšanas un rediģēšanas 1941. gadā R. Egle tika ievēlēts par Ļermontova jubilejas komitejas priekšsēdētāju. Komiteja ar R. Egli priekšgalā bija izstrādājusi vērienīgu plānoto pasākumu sarakstu, par ko liecina periodiskajos izdevumos publicētā informācija. Tika plānota Ļermontova Rakstu izdošana divos sējumos latviešu valodā, bija iecere publicēt Ļermontova darbu izlasi krievu valodā. Tiek norādīts, ka uz komitejas pirmās sanāksmes laiku no Maskavas jau ir saņemtas matricas. Rīgas un provinces teātri gatavojās iestudēt “Maskarādi”, organizēt izstādes un Ļermontova lasījumus, īpašu uzmanību veltot krievu dzejnieka ietekmei uz latviešu literatūru un kultūru. Periodiskajos izdevumos, skolās, Sarkanās armijas vienībās un radio raidījumos tika plānots pievērst īpaši lielu uzmanību Mihaila Ļermontova daiļradei un biogrāfijai. Kaut arī daudzi plānotie pasākumi kara dēļ nenotika, tomēr jubilejas plāns parāda, ka gatavošanās šim notikumam notika aktīvāk nekā daudzās citās padomju republikās un līdz kara sākumam daudz kas arī tika izdarīts, lai iepazīstinātu Latvijas iedzīvotājus ar Mihailu Ļermontovu.

1946. gadā, kad pagājuši 105 gadi kopš krievu dzejnieka nāves, atceres pasākumi aizvadīti ne tik plaši kā 1941. gadā, tomēr Kārļa un Rūdolfa Egļu rokrakstu fondos ir saglabājušies dati, kas liecina, ka 1946. gadā ar R. Egles palīdzību Rīgas Mūzikas skolā tika aizvadīts izglītojošs, Ļermontova atcerei veltīts vakars. Svētku programma sākas ar R. Egles tematisko lekciju, kurā viņš raksturojis Ļermontovu kā “vienu no sava laika nemiera gariem”.¹⁰ Sava

ziņojuma nobeigumā R. Egle aicinājis jauniešus iepazīties ar Ļermontovu ne tikai tulkojumā, bet arī oriģinālā. Vakarā gaitā tika deklamēti Ļermontova dzejoļi R. Egles tulkojumā, kas atbilda nostādnei – izpildītājam (dziedātājam) ir jābūt zināšanām ne tikai par komponistu, mūzikas autoru, bet arī par teksta autoru – dzejnieku. Tas bija pēdējais Ļermontovam veltītais piemiņas pasākums, kura organizēšanā bija iesaistīts R. Egle.

1964. gada rudenī Padomju Savienībā notika vērienīgi jubilejas pasākumi, kas bija veltīti M. Ļermontova 150. dzimšanas dienai. Latvijā, kā arī citās republikās, bija plānots rīkot svinības. Latvijas periodiskajos izdevumos 1964. gadā tika publicēti Ļermontova dzimšanas dienai veltīti gan latviešu, gan padomju autoru teksti, tostarp K. Egles darbi. Žurnāla “Zvaigzne” 20. numurā publicēts K. Egles raksts “M. J. Ļermontova 150. dzimšanas dienas atcerei (1814.–1964.)”, kurā autors izskata krievu dzejnieka saikni ar Kaukāzu, piemin viņa daiļrades galvenos motīvus un apraksta Mihaila Ļermontova recepciju Latvijas kultūrā. K. Egle izstāsta par pirmajiem Ļermontova darbu tulkojumiem latviešu valodā, izskata Ļermontova Rakstu publicēšanas vēsturi, kurus izdevis R. Egle, piemin jaunos krievu rakstnieku darbu izdevumus, kas iznākuši Latvijā kopš 1946. gada.¹¹ M. Ļermontova jubilejas dienā laikrakstā “Cīņa” tiek publicēts Ļermontova Rakstiem veltīts K. Egles raksts “Kā grāmatu iznesa cauri ugunīm”. Tajā aprakstīta Ļermontova Rakstu divu sējumu dramatiskā izdošanas vēsture. Šīs divas publikācijas tika veltītas ne tikai krievu rakstnieka, bet arī Rūdolfa Egles piemiņai. Tas ir veltījums brālim un viņa daudzpusīgajai, ar Ļermontova dzīvi un darbiem saistītajai, darbībai.

Šie jubilejas pasākumi tika vērsti lielākoties uz latviešu jaunatni, kas neprata krievu valodu un tāpēc nespēja lasīt darbus oriģinālvalodā, tādējādi veicinot Ļermontova recepciju dažādās iedzīvotāju grupās.

No 1925. līdz 1952. gadam K. Egle ieņēma Misiņa bibliotēkas direktora amatu. Bibliotēkas rokrakstu fondā ir saglabājusies viņa sarakste ar M. Ļermontova muzeju Pjatigorskā un Tarhānos direktoriem un darbiniekiem. K. Egle aktīvi sadarbojās ar M. Ļermontova muzejiem, par ko liecina ne tikai saglabājušās vēstules, bet arī daudzās ar roku rakstītās zīmītes, kurās viņš pierakstījis muzejiem nosūtītos materiālus. Ar laikposmu no 1949. līdz 1954. gadu datētas 19 vēstules. Vairāk nekā 15 gadu viņš piedalījās muzeju fondu papildināšanā – sūtīja Ļermontova darbu latviešu tulkojumus, tulkotāju portretus, bibliogrāfijas un krievu rakstnieka daiļdarbu publikācijas, piedalījās tematisko izstāžu noformēšanā. Pateicoties viņa aktīvai līdzdalībai, Ļermontova muzejā Tarhānos tika izveidota ekspozīcija “Ļermontovs PSRS tautu valodās”.

Šis K. Egles darbības aspekts bija vērst uz to, lai iepazīstinātu Vissavienības auditoriju ar Ļermontova personības un daiļrades recepciju Latvijā.

Turklāt muzeju direktoriem adresētajās vēstulēs K. Egle izteica lūgumu sūtīt grāmatas, publikācijas un citus materiālus, lai papildinātu Misiņa bibliotēkas fondu. Tādējādi izveidojās latviešu un krievu kultūras dialogiskā komunikācija, kuras pamatā bija M. Ļermontova dzīve un daiļrade. K. Egles iniciatīvu Ļermontova muzejā objektīvi novērtē arī mūsdienās: “Protams, sarakste ir saglabājusies, protams, bibliotēkā saglabājušās visas atsūtītās grāmatas, kuras muzejs joprojām izmanto izstāžu veidošanā.”¹²

Ir saglabājušies Kārļa un Rūdolfā Eglu literatūrzinātniski un kritiski raksti periodiskajos un atsevišķos izdevumos, Ļermontova Rakstu priekšvārds, komentāri un bibliogrāfijas, Misiņa bibliotēkas rokrakstu fondā atrastas ne-publicētās viņu piezīmes un rokraksti.

Rokrakstu fondā ir saglabājušies četri Kārļa Egles mašīnraksta teksti:

- “Ļermontova literārais mantojums latviski” (4 lpp.);
- “Daži vārdi par Ļermontovu latviešu valodā. Sakarā ar 150. dzimšanas dienu” (7 lpp.);
- “Ļermontovs latviešu valodā. K. Egles bibliografisks apskats” (7 lpp.);
- “M. J. Ļermontovs latviski” (1 lpp.).

Ir divi teksta “Par Ļermontova poēmu tulkojumiem” rokraksta varianti. Visi atklātie raksti ir veltīti Latvijā esošā Ļermontova mantojuma aprakstam. Raksts “Daži vārdi par Ļermontovu latviešu valodā. Sakarā ar 150. dzimšanas dienu” tika publicēts laikrakstā, teksts “Ļermontovs latviešu valodā. K. Egles bibliografisks apskats” ir bibliogrāfijas melnraksts, kas ar nelieliem labojumiem un papildinājumiem tika iekļauts Ļermontova Rakstu otrā sējuma¹³ ievadvārdos.

Neraugoties uz līdzīgu pētījumu tematiku un datiem, kas bieži atkārtojas, katrs nākamais raksts sniedz jaunu informāciju, jo visus šos gadus K. Egle papildinājis, labojis un rediģējis esošos tekstus. Par to liecina gan rakstu saturs, gan saglabājušās īsas, ar roku rakstītas piezīmes, kas saistītas ar Ļermontovu. Šajās piezīmēs atrasti latviešu un krievu literatūrzinātnieku citāti, piemēram, A. Upīša un V. Beļinska izteicieni (sk. 47. att.). K. Egle izrakstījis arī informāciju par Ļermontovam veltītiem rakstiem latviešu un krievu periodikā. No Ļermontova personības un daiļdarbu recepcijas viedokļa visinteresantākās ir piezīmes, kurās K. Egle atzīmē latviešu rakstnieku darbos atrasto “Ļermontova kodu”. Šo rakstnieku vidū ir Andrievs Niedra, Ceriņu Pēteris u. c. K. Egle piefiksējis R. Blaumaņa ierakstu dienasgrāmatā par “Held unserer Zeit”¹⁴ lasīšanu. Bieži vien šī nestrukturētā informācija pierakstīta uz atsevišķām nelielām papīra lapiņām un izmantota, lai papildinātu K. Egles turpmākos rakstus un pārskatus.

Literārā un literāri kritiskā Rūdolfā Egles aktivitāte nedaudz atšķirās no brāļa Kārļa Egles pētījumiem. Viņa darbi ir veltīti lielākoties Ļermontova

darbu literārai analīzei un interpretācijai. Starp izskatītajiem materiāliem – priekšvārds no Ļermontova rakstiem, atklātie arhīva materiāli, raksts “Ļermontovs tautai”, kas 1941. gadā publicēts “Literatūras Avīzes” 6. numurā, un 1940. gadā tapušais raksts “Divas pasaules Ļermontova psiholoģijā” no R. Egles literāro rakstu izlases. Rokrakstu fondos tika atrasti divi viena teksta varianti mašīnrakstā. Sākotnēji tas tika nosaukts “Ļermontovs Austrumos”, vēlāk R. Egle nosaukumu mainīja – “Ļermontova orientālisms”. Abos rakstos skatīta Mihaila Ļermontova saikne ar Austrumiem.

Kārļa un Rūdolfa Egļu literārie pētījumi par Ļermontova mantojumu kļuva par nozīmīgu 20. gadsimta latviešu literatūrzinātnes faktu. Tā kā viņu darbība notika multikulturālā komunikācijas telpā, tika izvirzīta pētījumu vadlīnija – Mihaila Ļermontova un viņa daiļdarbu recepcija Latvijas kultūrā. R. Egle vairāk pievērsās krievu klasiķa darbu analīzei, K. Egle visu savu uzmanību veltīja “latviskā Ļermontova” aprakstam un izzināšanai. Viņu publicētie raksti popularizēja krievu rakstnieku un deva lielu ieguldījumu Ļermontova recepcijā Latvijā.

Vēl viens Kārļa un Rūdolfa Egļu ar Ļermontovu saistītas darbības aspekts ir citu autoru tulkojumu rok rakstu saglabāšana. K. Egles un R. Egles fondos ir atrodami Friča Adamoviča, Ērika Drēziņa, Mirdzas Ķempes, Kārļa Jēkabsona, Frīda Ansaberga, Augusta Saulieša, Zvārguļu Edvarda un citu latviešu rakstnieku unikāli Ļermontova darbu tulkojumi. Daudzi no tiem netika nekur publicēti, līdz ar to tie ir jauni fakti par nosaukto rakstnieku darbību.

Kārlis un Rūdolfs Egles bija pirmie latviešu literatūrzinātnieki, kuru darbība bija vērsta ne tikai uz dažu Ļermontova darbu tulkojumiem vai dažu rakstu publicēšanu par krievu rakstnieku. Viņi ilgus gadus strādāja, lai Ļermontovs pēc iespējas plašāk būtu pieejams latviešu valodā. Īpaša uzmanība tika veltīta krievu dzejnieka daiļrades popularizēšanai tieši latviskajā sabiedrības daļā, kura nespēja lasīt Ļermontova darbus oriģinālvalodā. Par svarīgiem tulkošanas un pētniecības kritērijiem tika izvirzītas vēsturiskā un akadēmiskā precizitāte, kā arī atbilstība Mihaila Ļermontova dzīves izjūtai un pasaules uztverei. Pēc Ļermontova rakstu izdošanas, literāru un kritisku rakstu publikācijām, jubileju pasākumu organizēšanas un rikošanas Ļermontova recepcija latviešu literārajā vidē pārgāja uz aktīvāku iekšējo līmeni, t. i., krievu rakstnieka tēls un daiļrade iekļāvās latviešu kultūras kontekstā.

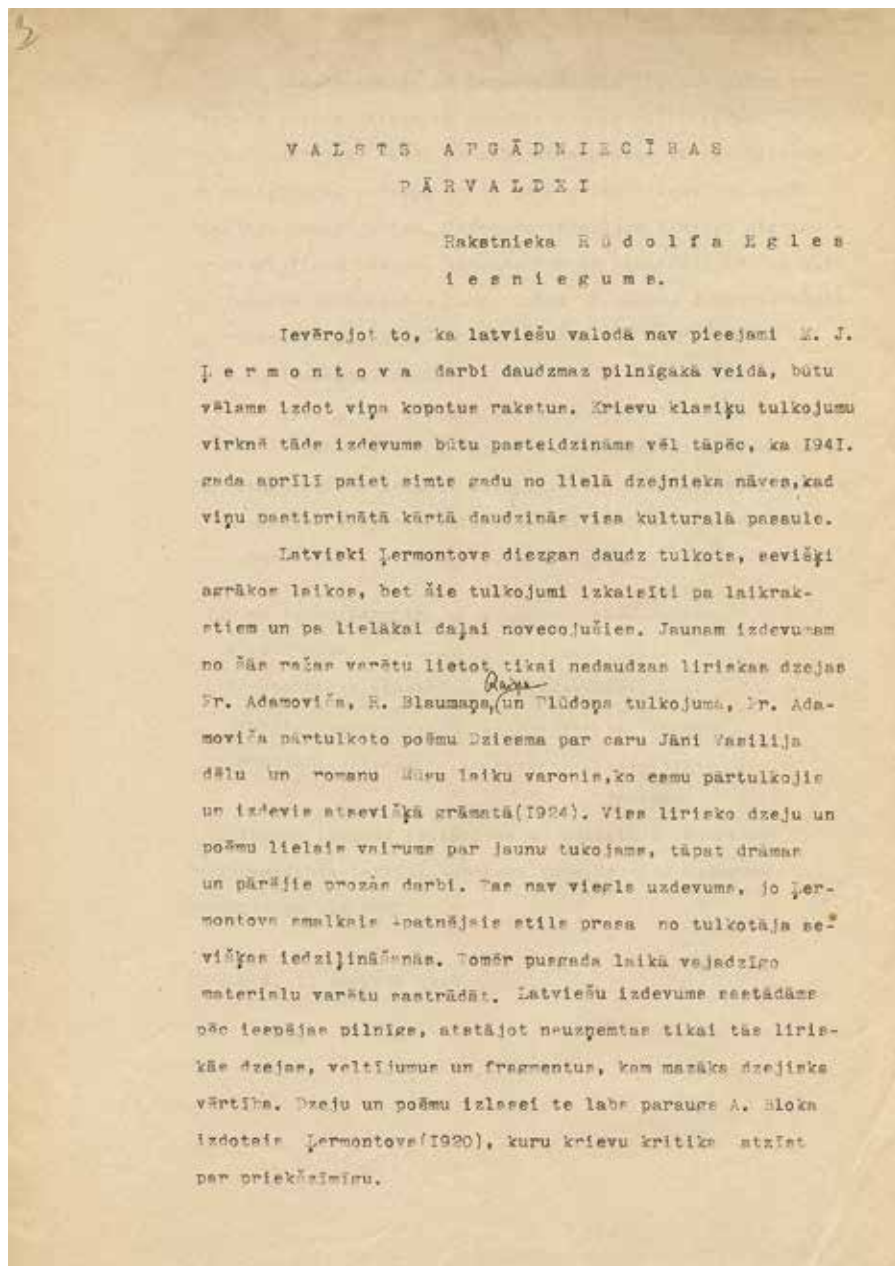
ATSAUCES

- ¹ Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas Misiņa bibliotēkas Retumi (LU AB MR), Kārļa Egles fonds 747, 1. apr.
- ² LU AB MR, Kārļa Egles fonds 747, 1. apr.

- ³ LU AB MR, Kārļa Egles fonds 747, 18. apr.
- ⁴ LU AB MR, Rūdolfā Egles fonds 49, 1. apr.
- ⁵ Otrais, prozaisko un dramatisko darbu, sējums sākotnēji tika numurēts kā pirmais (1941. gada versija). Tas tika iesniegts publicēšanai pirms dzejas sējuma, pateicoties labākai publicējamā materiāla pieejamībai. Gandrīz visus darbus tulkoja R. Egle, un rakstu sastādīšanas brīdī tie jau bija pilnībā gatavi. "Kņazieni Ligovsku" tulkojusi I. Celmiņa, "Divus brāļus" – K. Egle.
- ⁶ Tagad – Aspazijas bulvāris 34.
- ⁷ Egle, R. (red.) 1945. *Ļermontovs, M. J. Raksti*, 1. sēj. Rīga: VAPP Daļliteratūras apg., 5. lpp.
- ⁸ LU AB MR, Kārļa Egles fonds 747, 2. apr.
- ⁹ LU AB MR, Kārļa Egles fonds 748, 3. apr.
- ¹⁰ Zviedris, O. 1946. Ļermontova vakars Rīgas Mūzikas vidusskolā. *Literatūra un Māksla*, Nr. 1, 4. janv., 2. lpp.
- ¹¹ Egle, K. 1964. M. J. Ļermontova 150. dzimšanas dienas atcerei. *Zvaigzne*, Nr. 20, 17. lpp.
- ¹² Privāta Lindas Eltermanes sarakste ar Ļermontova muzeju "Tarhāni".
- ¹³ Otrā sējuma 1944. un 1945. gadā izdotajā variantā.
- ¹⁴ No vācu valodas – "Mūsu laiku varonis".

AVOTI UN LITERATŪRA

1. K. Egles un R. Egles fondi Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas Misiņa bibliotēkas Retumos (LU AB MR):
Kārļa Egles fonds 747, 1. apr.
Kārļa Egles fonds 747, 18. apr.
Rūdolfā Egles fonds 49, 1. apr.
Kārļa Egles fonds 747, 2. apr.
Kārļa Egles fonds 748, 3. apr.
2. Egle, K. 1964. M. J. Ļermontova 150. dzimšanas dienas atcerei. *Zvaigzne*, Nr. 20, 17. lpp.
3. Egle, R. (red.) 1945. *Ļermontovs, M. J. Raksti*, 1. sēj. Rīga: VAPP Daļliteratūras apg., 5. lpp.
4. Māksla un rakstniecība. *Padomju Latvija*, 1941, Nr. 19, 21. janv., 8. lpp.
5. Privāta Lindas Eltermanes sarakste ar Ļermontova muzeju "Tarhāni".
6. Zviedris, O. 1946. Ļermontova vakars Rīgas Mūzikas vidusskolā. *Literatūra un Māksla*, Nr. 1, 4. janv., 2. lpp.

45. attēls. Rūdolfa Egles iesniegums VAPP par M. Ļermontova rakstu izdošanu, 1940. gada 7. augusts.

Nodarbojamies ar Ļermontovu jau ilgākus gadus, esmu savācis krietnu tiešu tā materiālu, kas nepieciešams latviskojam izdevumam. Tāpēc es labprāt uzņemtos tā sastādīšanu un rediģēšanu, saskaņā ar šo manu priekšlikumu un apgādniecības norādījumiem. Izdevumu iedomājos klasisku cienīgu - ar biogrāfisku ievadu, komentāriem un ilustrācijām. No pieaicināmiem tulkotājiem man zināmi *A. Čaks, J. Sudrabkalns, K. Staudis, K. Drešņiņa, E. Zolē, K. K. K. K.*

Izdevuma plāns:

M. J. Ļ e r m o n t o v a ~~K o p o t i~~ *R* a k s t i.

R ū d o l f a E g l e s redakcija un komentāri.

I. Biogrāfiskais ievads.....	apm. 5 loken
Liriskas daejas (teksta kompakta secībā)....	" 12 "
Poēmas.....	" 8 "
II. Mūsu laiku varonis.....	" 12 "
Aģik-Kēribe.....	" 1 "
Nepabeigtsis stāsts.....	" 4 "
Dramas.....	" 10 "
Komentāri.....	" 3 "

Pavisam	" 55 "

Būšot ievads, redakcijas un tulkotāju honorārus pēc pastāvošā tarifa, honorāru sumu uz visu izdevumu saskaņotu ap Ls 5000.-

R I g Ā, 7. augustā 1940.

46. attēls. Rūdolfa Egles iesniegums VAPP par M. Ļermontova rakstu izdošanu, 1940. gada 7. augusts.
LU AB MR, R. Egles fonds, 49

Beļingrīs par Ērauntona raustīdāms: "grātas: " В марксистиче-
 ском изводе Витязенского Элемента есть грубое
 упрямство. Не бойтесь этого награвления: оно не отвлечет
 вас, не блещет вас в заблуждении. Великий поэт, который
 о себе пишет, о своем Э, робко пишет об обязанностях — о решительности,
 и в его наставлении все, как и в других революциях.
 И потому все уметь великий уметь своего уметь, в его
 уметь великий уметь своего и уметь в нем не только революция,
 и революция, брата своего по революционности."

Извещ. издана 1953. 46 (3075) (6. V).

Яковлев
 Beļingrīs
 (1953)

47. attēls. Kārļa Egles zīmīte ar V. Beļinska citātu, 1953. gada 18. aprīlis.
 LU AB MR, K. Egles fonds, 747

Lower Saxony Federal State Library in Hannover (Germany). The article characterizes her role both in changing the Misiņš Library into a research and publicly accessible library, and in organizing and managing the so-called Rosenberg Eastern Library (*Landesbibliothek*, 1942–1945), her activities in the Library Association of Latvia and educating librarians. The article provides information about Redliha's most important publications, including bibliographic indexes; the most comprehensive and best-known of them is the Baltic German literature lexicon "Lexikon deutschbaltischer Literatur: eine Bibliographie".

Linda Eltermane

Literary Material of Kārlis Egle and Rūdolfs Egle – Perception of Mikhail Lermontov in Latvian Culture

Keywords: *Kārlis Egle, Rūdolfs Egle, Mikhail Lermontov, literary perception, comparative literary theory*

The article deals with description and analysis of Kārlis and Rūdolfs Egles' archive that contains the material related to Lermontov's personality and writings. The archive is an interesting collection of material that has not been analysed before. The aim of the article is to systematise the information and to describe it according to the principles of comparative literary theory. Descriptive, distributive, comparative, contextual and component analysis has defined common features of the archival material. It describes the basic research tendencies of the investigation into Lermontov's life and writings. The article defines Egle's activities to impact the perception of Mikhail Lermontov in Latvian cultural environment and stresses their significance in the Latvian literary theory.

Silvestrs Gaižūns

Rabindranath Tagore and Lithuania

Keywords: *lyric verse, absolute, travelogue, Sanskrit, philosophical treatise*

Rabindranath Tagore's name and his works have appeared regularly in the context of Lithuanian literature and culture since the early 20th century. Writers who were interested in the Eastern culture, as well as travellers who had no ties with the so-called great literature were interested in him.